

Nem hasonlítható senkihez.

In memoriam: Kocsis Zoltán.

Zolit 1968 tavaszán hallottam először zongorázni a zeneakadémia kistermében. Brahms Variációk egy Schumann-temára (op. 9) játszotta olyan kifejezően, őszintén, fölényesen, lendületesen, mesterien, hogy ma csak Eusebius szavait tudom idézni, amikor ő Chopin "La ci darem la mano" variációinak partitúráját Florestán zongorájára helyezte a következő szavakkal: "Le a kalappal uraim, ő egy zseni". Schumann Chopinre vonatkozó szavai érvényesek Kocsis Zoltánra is. Egyedülálló, senkihez sem hasonlítható, leírhatatlan zenei intelligenciával rendelkező muzsikus volt.

Együtt jártunk Kistétényi Melinda fantasztikus szolfézs óráira. Zoli percek alatt – kétszer gyorsabban, mint bármelyikünk az osztályban – jegyezte fel Kistétényi Melinda szenzációs legtöbbször 16 taktusos korál-improvizációit.

Felejthetetlen élmény volt számomra a Zolival töltött idő a Zenakadémia 14-es termében, ahol gyakran hallgattam játékát és alkalmasint én is előjátszottam neki. Előfordult, hogy a szomszédos termekben gyakorló tanárainknak zongorázva, falon keresztül tempójavaslatokat - természetesen a hallottaknál sokkal lendületesebbeket - terjesztett elő. Az 1971-es Liszt-Bartók zongoraversenyen kitartóan mellém állt tanárom helyett, végig kísért, főként biztatott – miután érezte hanyatló önbizalmamat – hogy ne adjam fel.

Zoli magyarországi koncertjei kitörölhetetlenül bevésődtek emlékezetembe. Amihez csak hozzányult hihetetlen energiával, hiven a szerzők utasításaihoz, soha nem halott precizitással szólalt meg. Ő volt az egyetlen általam ismert muzsikus, aki egy zeneművet elejétől végéig egységében, egy pillanat alatt átlátott és strukturájának megfelelően interpretált. Azt tudjuk hogy Bartókot, Bartókon kívül senki nem játszott hozzá hasonlóan. Szvjatoslav Richter már 1977-ben, első személyes találkozásunk alkalmából jegyezte meg: "Zoli Bartók második zongoraversenyének lemeze a legjobb a világon."

Az utókor szerencséjére itt maradtak felmérhetetlen értékű felvételei. Most fog kiderülni, amit minden őszinte muzsikus eddig is tudott: tudniillik, hogy rengeteg művet - Bach, Beethoven, Mozart, Schubert, Chopin, Liszt, Rachmaninov, Debussy - felvett, amelyeknél eddig a világon senki nem tudott jobbat produkálni.

1974 óta Svájcban élek, ahol is egy darabig minden évben találkozni tudtunk. Zolin keresztül ismertem meg Svjatoslav Richtert, akivel hármasban egy kalandokban gazdag hetet töltöttünk. Kocsis Zoltán: Találkozásaim Svjatoszlav Richterrel (http://fidelio.hu/klasszikus/2015/04/24/kocsis_zoltan_talalkozasaim_szvjatoszlav_richterrel_vi/) Együtt csodáltuk Richter játékát szólókoncertjein és gyakorlása közben Münchensteini házuk pincéjében. Richter bázeli koncertjén Zoli halkán megjegyezte: "Te apám a Richter hangképzésében van valami, amit racionálisan nem lehet megmagyarázni".

A rákövetkező évek során volt szerencsém Zolit nálunk otthon és számos koncerten Délnémetországban és Svájcban hallani. Szem és fültanuja vagyok, hogy koncertjei, legendás koncentrációs képessége és mélységes zenei hozzáállása páratlan volt.

A sajtó és media nem mindenütt méltatatta érdemben ezt az egyedülálló kivételes művészt, aki nemcsak Magyarország, hanem az egész világ számára felmérhetetlen értékű zenei örökséget hagyott hátra. Meggyőződésem hogy Kocsis Zoltán a huszadik század második felének legjelentősebb, legsokoldalubb zenésze volt. Remélem, hogy felvételeiből, ragyogó átirataiból a következő generációk tanulni fognak és lesznek továbbra is őszinte muzikusokat, akik felismerik Kocsis Zoltán zsenialitását és a jövőben is életben tartják ezt a fantasztikus, magyar hagyományon érett világkincset.

Gyimesi László

Muttenz 2016 November 16

Gyimesi László Svájcban élő zongoraművész-tanár, az 1971-es Budapesti Liszt-Bartók Nemzetközi Zongoraverseny egyik díjazottja:

<http://hungarianpianotradition.com/>